Werken in het leescircuit

Het circuit op de oefendagen is een manier om kinderen in korte tijd veel te laten oefenen met lezen. Tegelijkertijd biedt het circuit je de mogelijkheid om alle kinderen te observeren en zo het begrip van elke nieuwe letter of leesafspraak te monitoren.

In het circuit worden bij de haltes nieuwe letters of leesafspraken aangeboden, maar ook eerder aangeboden letters en leesafspraken herhaald. Door veelvuldig te herhalen slijten patronen in in het geheugen en komen kinderen tot geautomatiseerde herkenning van letters en woordbeelden. Dit leidt weer tot sneller en beter lezen, met ruimte voor begrip.

Lijn 3 staat voor samen lezen. Dit betekent dat alle kinderen meedoen aan het circuit en dat de kinderen in heterogene niveaugroepen samenwerken. De materialen in het circuit zijn zo uitgewerkt dat er altijd voor álle leerlingen gewerkt wordt aan doelen uit hun leerlijn.

Vijf haltes

Idealiter is het circuit zo ingericht dat de vijf haltes fysiek verdeeld zijn over verschillende tafelgroepen in het lokaal. De kinderen wisselen elke acht minuten van halte.

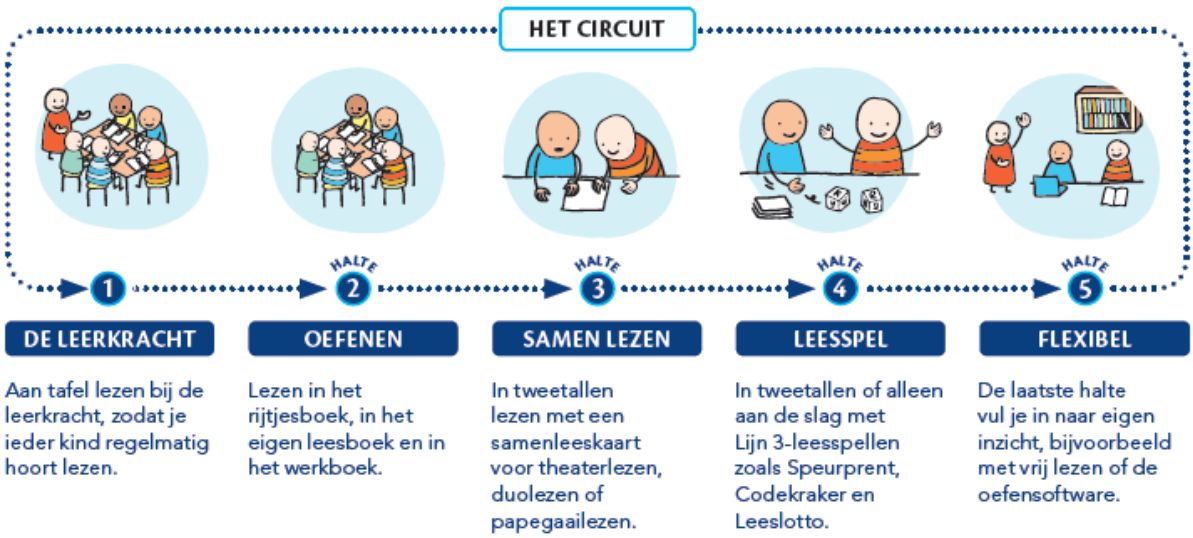

Halte 1 De leerkracht

Tijdens de halte bij de leerkracht leest ieder kind ongeveer een minuut voor uit de tekst uit het leesboek of de rijtjes uit het rijtjesboek. De kinderen die de [***]-leerlijn volgen, lezen de tekst in de gekleurde balk. Bij het observeren maak je kort aantekeningen op de compacte kijklijst bij die les. Zo heb je direct een beknopte registratie van de leesdoelbeheersing van elk kind en kun je de kinderen taakgerichte feedback geven, met instructie op niveau.

Halte 2 Oefenen

Het kind maakt de opdrachten uit het werkboek om het lesdoel verder in te oefenen. Om ervoor te zorgen dat kinderen zo goed mogelijk zelfstandig kunnen werken, bevat het werkboek op de oefendag uitsluitend oefentypen die al eerder op een van de aanbieddagen zijn aangeboden. Naast het werken met het werkboek, oefent het kind bij deze halte met zelfstandig lezen van de rijtjes uit het rijtjesboek. Idealiter lezen de kinderen de rijtjes bij deze halte eerst samen hardop in tweetallen en daarna nog eens individueel. Wanneer lezen in tweetallen zorgt voor te veel rumoer in de klas, sla je deze stap over. Het lezen in tweetallen is ook ingebed op de aanbieddag en daarom geen harde eis op de oefendag. Ook kunnen kinderen bij deze halte lezen uit het eigen leesboek.

Halte 3 Samen lezen

Deze halte biedt oefentijd in samen lezen en heeft als belangrijkste doel automatisering van woordbeelden met eerder aangeboden letters en leesafspraken. De kinderen lezen in tweetallen (soms drietallen) hardop een tekst van een leeskaart duolezen, papegaailezen of theaterlezen. Omdat de kinderen de tekst uit deze halte moeten kunnen lezen zonder begeleiding van de leerkracht, bevat de tekst geen letters of leesafspraken die die dag ervoor of kort ervoor zijn aangeboden.

Elke leeskaart is uitgewerkt in twee versies zodat kinderen van verschillende leesniveaus samen kunnen lezen:

	voorkant van de leeskaart	**achterkant van de leeskaart**
duolezen	basis/basis-combi	basis/[***]-combi
theaterlezen	basis/basis-combi	basis/[***]-combi
papegaailezen	basis	[***]

Leeskaart duolezen

De kinderen lezen om en om een regel hardop terwijl het andere kind meeleest en bijwijst. Duolezen zorgt voor meer concentratie en uithoudingsvermogen voor de beginnende lezer, het helpt boeken uit te lezen en overbrugt de periode dat het technisch leesniveau nog laag is en veel oefening nodig is. Duolezen bevordert woordherkenning, vloeiendheid en leesplezier.

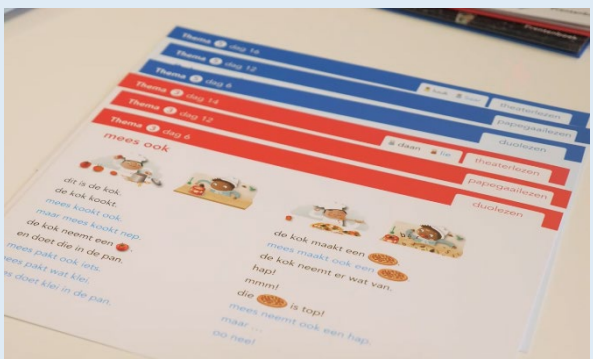

Leeskaart theaterlezen	
De kinderen lezen samen een theaterleestekst. Elk kind leest een rol die past bij zijn of haar leesniveau, maar indien gewenst of als dat zo uitkomt mag een kind ook kiezen voor een ander niveau. Theaterlezen bevordert vloeiend, expressief en betekenisvol lezen. Het motiveert kinderen daarnaast tot herhaald lezen, wat leidt tot automatiseren van de woordbeelden en het opbouwen van het leestempo.	

Leeskaart papegaailezen	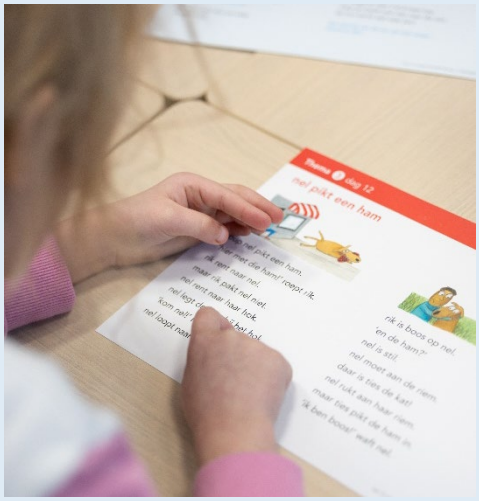
Het ene kind leest twee regels hardop, het andere kind leest mee en wijst bij. Dan is het tweede kind aan de beurt. Het tweede kind herhaalt de laatste regel van het eerste kind en leest er een nieuwe regel achteraan. Het eerste kind herhaalt weer de laatste regel van het tweede kind en leest ook een nieuwe regel, enzovoort. Het herhalen van de laatste zin faciliteert het vloeiend lezen en doordat de kinderen merken dat ze al één zin vloeiend kunnen nazeggen, lezen zij de volgende (nieuwe) zin ook makkelijker vloeiend.	

Halte 4: leesspel

De kinderen spelen een individueel leesspel waarmee ze eerder aangeboden letters en leesafspraken herhalen en automatiseren. Ook het huidige lesdoel kan aan bod komen in deze halte. Er zijn negen leesspellen. De beschrijving per spel vind je in bijlage I. De spellen zijn zo ontwikkeld dat elk kind tijdens het spelen veel leest.

Halte 5: flexibel

De laatste halte vul je in naar eigen inzicht, bijvoorbeeld met vrij lezen of met de oefensoftware van Lijn 3. Ook kun je ervoor kiezen hier de letterdoos in te zetten of een persoonlijke verrassing per kind (maatwerk) waarmee elk kind gericht aan specifieke doelen werkt.

Tips om te variëren met het circuit

Heb je een grote of juist een kleine groep? Gebruik dan deze tips om het circuit efficiënt te organiseren.

Tips om te variëren met het circuit
In plaats van dat de groepjes elke acht minuten van plek wisselen, kun je ervoor kiezen om de materialen te rouleren terwijl de kinderen in groepjes op hun plek blijven zitten.
Heb je een kleine groep leerlingen en daardoor minder dan vijf groepjes? Laat dan een halte vervallen. Let op: verwijder halte 1 niet, want die biedt jou als leerkracht de kans om elk kind te observeren.
Als je een grote groep hebt waardoor de groepjes groter zijn, kun je halte 1, 2 en 5 makkelijk uitbreiden met extra kinderen. Overweeg in dat geval om de duur van de circuitronde iets te verlengen zodat je in halte 1 voldoende tijd hebt om ieder kind te horen lezen. Let op: de materialen in halte 3 en 4 zijn geschikt voor maximaal zes kinderen per keer.
Bij een grote groep kun je een extra halte toevoegen door meerdere varianten van halte 5 aan te bieden, zoals ‘halte 5 Bingel’ of ‘halte 5 Eigen biebboekje’. Houd er wel rekening mee dat het circuit hierdoor meer tijd in beslag neemt.

Alternatief voor het circuit

Wanneer je (een keer) niet in circuitvorm wilt werken, kun je als volgt te werk gaan.

lesstap	
1	Conform oefendag.
2	Conform oefendag. Geef werkinstructie aan de kinderen. Laat hen werken met de materialen uit halte 2. Als uitloopwerk kun je materiaal uit halte 3, halte 4 en/of Bingel gebruiken.
3	Geef verlengde instructie aan de kinderen die dat nodig hebben.
4	Zelfstandig werken.
5	Conform oefendag.

Hoe doe je dit in een combinatiegroep?

Ook wanneer je lesgeeft in een combinatiegroep kun je werken met Lijn 3. We bieden vanuit de methode hier ondersteuning bij.

Combinatiegroep 2/3

Er wordt voor combinatiegroepen 2/3 een apart katern ontwikkeld. Dit katern bevat zowel tips en richtlijnen voor de klasorganisatie en het observeren áls concrete suggesties en activiteiten per thema voor het verrijken van het aanbod voor kinderen in groep 2. Je vindt het katern in Bingel.

Combinatiegroep 3/4

Voor combinatiegroepen 3/4 is informatie opgenomen in de algemene handleiding. Je kunt deze suggesties gebruiken voor het organiseren van je leeslessen op de aanbieddagen én de oefendagen.

Aanbieddagen

- Geef de instructie (stap 1-3) wanneer groep 4 zelfstandig werkt.
- Neem eventueel risicolezers uit groep 4 mee in de instructie van groep 3 bij onderdelen waarop zij uitvallen.

Oefendagen

- Heb je ondersteuning in de klas? Laat de ondersteuner dan waarnemen bij halte 1 of instructie geven aan groep 4, terwijl groep 3 in het circuit werkt.
- Als je geen ondersteuning in de klas hebt, kun je de haltes aanpassen. Je hebt dan waarschijnlijk minder circuitgroepjes omdat je minder groep 3-kinderen hebt. Die die bied je wel de vijf haltes aan maar je laat ze nog niet starten bij halte 1. Je gebruikt dan de eerste twee rondes van het circuit om instructie te geven aan groep 4 (groep 3 rouleert dan door halte 2 tot en met 5). Daarna gaat groep 4 van start met zelfstandig werken, en dan 'open' je halte 1 voor de groepjes van groep 3.